

Exam. Code: 0403

Sub. Code: 3371

2123

M.A. (Sociology)-Third Semester
SOC-O-932: Organizational Structures and Development
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 80

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. I which is compulsory and selecting one question from each Unit.

x-x-x

I. Attempt the following in about 30-35 words each:-

- a) Organization Goal
- b) Professionalization
- c) Goal Succession
- d) Organizational Regime
- e) Authority
- f) Formal Communication
- g) Informal networks
- h) Leadership
- i) What is Organizational Development?
- j) Planned Change

(10×2)

UNIT - I

- II. Define Organizational Structure. Discuss structural dimensions of Organization. (15)
- III. Discuss various types of Organization goals. Write a note on Goal Multiplicity and Goal Conflict. (15)

UNIT - II

- IV. Discuss the concepts of Power and compliance as given by Etzioni. (15)
- V. What is the role of leadership in the success of any organization? (15)

UNIT - III

- VI. Critically evaluate role of information technology in modern organization. (15)
- VII. What is communication? How formal and informal networks influence communication. (15)

UNIT - IV

- VIII. Discuss techniques of Organizational Development. (15)
- IX. What are various approaches to Organizational Development? (15)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿੰਨੀ ਪਾँਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਧਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

- *_*_* -

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ) ਦੇ ਉਤਰ 30-35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੇਂ ਲਿਖਿਏ:-

- (ਕ) ਸੰਗਠਨ ਕਾ ਲਕ੍ਸ਼ਯ
- (ਖ) ਵ੍ਧਾਵਸਾਧੀਕਰਣ
- (ਗ) ਲਕ੍ਸ਼ਯ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ
- (ਧ) ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਸ਼ਾਸਨ
- (ਡ.) ਪ੍ਰਾਧਿਕਰਣ
- (ਚ) ਔਪਚਾਰਿਕ ਸੰਚਾਰ
- (ਛ) ਅਨੌਪਚਾਰਿਕ ਨੈਟਵਰਕ
- (ਜ) ਨੇਤ੍ਵਤ੍ਵ
- (ਝ) ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਕ੍ਧਾ ਹੈ?
- (ਞ) ਨਿਯੋਜਿਤ ਪਰਿਵਰਤਨ

ਭਾਗ-1

2. ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਸੰਰਚਨਾ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ। ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਆਧਾਰਾਂ ਕੀ ਵ੍ਧਾਖ੍ਧਾ ਕੀਯਿਏ।
3. ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਲਕ੍ਸ਼ਯਾਂ ਕਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਯਿਏ। ਲਕ੍ਸ਼ਯ ਬਹੁਲਤਾ ਔਰ ਲਕ੍ਸ਼ਯ ਸੰਬੰਧ ਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖਿਏ।

ਭਾਗ-2

4. ਏਟ੍ਰਿਜਯੋਨੀ ਟ੍ਰਾਵਾ ਵਰ੍ਧਿਤ ਸ਼ਕਤਿ ਔਰ ਅਨੁਪਾਲਨ ਕੀ ਅਵਧਾਰਣਾਔ ਕੀ ਵ੍ਧਾਖ੍ਧਾ ਕੀਯਿਏ।
5. ਕਿਸੀ ਭੀ ਸੰਗਠਨ ਕੀ ਸਫਲਤਾ ਮੇਂ ਨੇਤ੍ਵਤ੍ਵ ਕੀ ਕ੍ਧਾ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਤੀ ਹੈ?

ਭਾਗ-3

6. ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਮੇਂ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਯੋਗਿਕੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੂਲ੍ਯਾਂਕਨ ਕੀਯਿਏ।
7. ਸੰਚਾਰ ਕ੍ਧਾ ਹੈ? ਔਪਚਾਰਿਕ ਔਰ ਅਨੌਪਚਾਰਿਕ ਨੈਟਵਰਕ ਸੰਚਾਰ ਕੋ ਕੌਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈ?

ਭਾਗ-4

8. ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਤਕਨੀਕਾਂ ਕੀ ਵ੍ਧਾਖ੍ਧਾ ਕੀਯਿਏ।
9. ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਕੋਣ ਕ੍ਧਾ ਹੈ?

- *_*_* -

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

- *_*_* -

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਹਰੇਕ) ਦੇ ਉੱਤਰ 30-35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

- (ੳ) ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਟੀਚਾ
- (ਅ) ਪੇਸ਼ੇਵਰੀਕਰਨ
- (ੲ) ਟੀਚਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ
- (ਸ) ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਸ਼ਾਸਨ
- (ਹ) ਅਥਾਰਟੀ
- (ਕ) ਰਸਮੀ ਸੰਚਾਰ
- (ਖ) ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਨੈੱਟਵਰਕ
- (ਗ) ਅਗਵਾਈ
- (ਘ) ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੈ?
- (ਙ) ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਬਦੀਲੀ

ਭਾਗ-1

2. ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਮਾਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਟੀਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। ਟੀਚੇ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਅਤੇ ਟੀਚੇ ਦੇ ਟਕਰਾਅ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-2

4. Etzioni ਵੱਲੋਂ ਵਰਣਤ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਭਾਗ-3

6. ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
7. ਸੰਚਾਰ ਕੀ ਹੈ? ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?

ਭਾਗ-4

8. ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
9. ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੀ ਹਨ?

- *_*_* -